

Izhaja vsak petek.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . K 4'—
pololetna . . „ 2'—
četrtnoletna . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 22.

V Ljubljani, dne 1. maja 1914.

Leto IX.

Krščanska demokracija.

Zadnjič je »Slovenec« omenil nekatere senčne plati moderne demokracijske sistema. Navajal je znanega politika nemškega centra Martina Spahna. Ni pa samo Spahn, ki poudarja hibe, ki jih ta oblika vladavine kaže. Veljavnih mož, bodisi znanstvenikov, bodisi praktičnih politikov, ki demokracijo tudi od te strani opazujejo, je danes že zelo veliko. Pri tem se ne oziramo nič na one sloje, ki večinoma s samopridnega stanovskega stališča demokraciji nasprotujejo kakor pruski junkerji, takozvani »pravi ruski ljudje«, francoski rojalisti in podobni; mi imamo pred očmi one, ki so načeloma demokratije, a zle pojave, ki moderni demokratizem dejansko v ne majhni meri spremljajo, ne zamolčujejo. Zato pa vsi ti možje iščejo tudi načina, kako sodobno demokracijo ozdraviti.

To stališče je tudi edino pravo. Demokratizem ima v današnjih razmerah toliko bistveno dobrega na sebi, da ni misliti na to, da bi se mogel brez velike škode za javni blagor z drugim sistemom nadomestiti. Da omenimo le eno, se v nobeni drugi vladavini javna sredstva ne morejo tako najširšim ljudskim slojem v prid obrniti kakor ravno na demokratični podlagi, pod nobenim drugim sistemom pa tudi ni mogoče javnih bremen bolj pravično porazdeliti kakor prav pod tem. Nobena druga vladavina ni tako sposobna pomagati do politične veljave čim večji masi, zlasti delavstvu, kakor demokracija. Kar pa je treba pred očmi imeti, je to, da se tudi demokracija, ki je ne vodi pravi duh, lahko tako izkvari, da tega dejansko ne dosega; celo tako daleč more zaiti, da časih ne pomaga najširšim slojem, ampak postane orodje v rokah plutokracije kakor v Franciji in severnoameriških Zedinjenih državah.

Zdravilo za demokracijo, ki je zaslula, je vsekakor v krščanstvu. Le to more demokraciji pravega duha vlititi in jo obvarovati pred izprijenjem. Vzor take demokracije se da najboljšje zgraditi na temelju tozadevnih naukov velikega Tomaža Akvinca. Tega se je držal tudi socialni papež Leo XIII., ko je dajal v svojih vekovito pomembnih enciklikah navodila, kako naj katoličani zastavijo svoje moči, da uveljavijo v modernem ustavnem življenju krščanska načela. Pij IX. pa, kojega namene nekateri žal slabo umevajo, Leo-

novo delo le nadaljuje. Prav o tem moramo nekaj izpregovoriti.

Ko so katoličani začeli pod Leonom bolj krepko posegati v moderno politično in socialno življenje, se je sčasom pokazalo, da so jo nekateri nekoliko na stran udarili. Že Leon je to spoznal in v zadnjih letih svojega pontifikata povzdignil svoj svarilni glas. Najprej se je pojavila ta napačna smer v Italiji pod vodstvom znanega Murrija. Murri, ki ga je papež izpočetka podpiral in njegovo krščansko demokracijsko akcijo z zadovoljstvom spremljal, je žal precej kmalu zašel. Zapečljala ga je pred vsem načelna zmot, ki se je pri njem tekom časa razvila. Murri se je namreč navzel idej onih politikov, ki so sledili znanemu Minghettiju. Začel je od začetka rahlo, potem pa vedno izrazitejšje izločevati odločilni vpliv, ki si ga po svojem božjem poslanstvu cerkev prisvaja na vseh poljih javnega in socialnega življenja, kjer smatra to ona za potrebno. In le ona, oziroma papež, ima odločevati, kje ji v konkretnem slučaju gre zadnja beseda. Murri pa je zagovarjal princip, da cerkev v političnih in socialnih zadevah nima sploh besede. Podlaga tej njegovi ideologiji je bila ta, da je po Minghettiju postavil načelo popolne ločitve državnega področja od cerkvenega. Načelo namreč to po duhu katoliškega nauka nikakor ne more biti, torej tudi ne ideal, za katerim bi smeli stremiti; le možno je dejansko tako stanje, a je nezadovoljivo in katoliškemu družabnemu idealu nasprotno. Leon XIII. je to tudi jasno izrekel in že on je Murrija obsodil; pod Pijem IX. ga je, ko je apostaziral, kakor znano, zadelo veliko izobčenje.

Murrijev duh se je potem pojavil tudi na Francoskem; čeprav ne neposredno pod njegovim vplivom. Francosko katoliško mladeniško društvo »Sillon« jo je sčasom ubralo po napačni stezi. Namen je bil dober: zopet pokristjaniti svobodomiselnost Francijo in vzbuditi h krščanskemu delu in življenju zlasti širše sloje. Toda tudi to demokracijsko gibanje je bolehalo na tem, da ni zadosti vpoštevalo načel in predvsem vodstva cerkve, zato je Pij IX., ko so zle posledice tega pokazale, »Sillon« obsodil.

Na Nemškem tudi obstojajo podobna stremjenja. Mi tu o sporu med »krščanskimi strokovnimi društvi« in »katoliškimi delavskimi društvi« kot takem ne govorimo. To reč je Sveti Oče modro rešil in so katoličani dolžni ga

brezpogojno poslušati. Govorimo le o tem, kako se v Nemčiji v tem boju slišijo časih zelo čudne izjave. Zlasti se je to opazalo pri nekem procesu v Kolnu, ki so ga napravili nekateri voditelji »krščanskih strokovnih društev« zoper nekatere urednike, ki so jim očitali, da glede na odloke Svetega Očeta igrajo hinavsko vlogo. Tu so padle besede, da »nima cerkev glede delavskega gibanja sploh nič govoriti« in podobno. To je vsekakor izraz zmotne dušne smeri! To je ona napačna po svobodomiselsko umevana demokracija, ki delokrog cerkve povsod omejuje in hoče njen vpliv iztriniti. Naše slovensko krščansko socialno delavstvo sledi slejkoprej onemu pravemu krščanskemu duhu, ki so mu ga vcepili Krek, Mahnič, Pavlica. Mi izpovedujemo edino pravo krščansko načelo, da vera ravna tudi socialno vprašanje in da bodi cerkev vodnica tudi socialnemu stremljenju, kjer in kolikor in kadar si to prisvaja po svojem božjem pravu.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

OBČNI ZBOR AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE, SKUPINA LJUBLJANA.

Ljubljana, 27. aprila 1914.

Občni zbor otvori in vodi skupinski predsednik tovariš Savenz. Navzoč je na njem deželni in državni poslanec dr. Krek. Predsednik podeli besedo tajnici tov. Mici Blejec, ki poda sledeče tajniško poročilo:

Po lanskem občnem zboru se je odbor tako-le sestavil: predsednik Josip Savenz; podpredsednik Tomaž Novak; blagajničarka Ana Češnovar; namestnica Marija Sarc; zapisničarica Mici Blejec.

Na sestanku dne 10. junija se je odobrila spomenica na glavno ravnateljstvo. Domačemu ravnateljstvu se je o domačih razmerah in hibah tudi predložila spomenica. Skupina je dne 1. julija po poslancu Gostinčarju posredovala, da naj bi jutranji gorenjski vlak prihajal tak čas v Ljubljano, da bi se z njim lahko tudi delavstvo iz okolice v Ljubljano na delo vozilo. Na skupnem shodu naše organizacije dne 8. oktobra 1913 pri Weiserju je poslanec Gostinčar govoril o važnih zadevah glede na delavno razmerje tobačnega delavstva. Na sestanku dne 13. februar-

ja 1914. se je razpravljalo o raznih delavskih težnjah. Sklenilo se je, da poleti tobačno delavstvo majnika meseca na Limbarsko goro. Nadalje smo vložili ob raznih prilikah spomenice in pritožbe na glavno ravnateljstvo.

Ker sem z blagajničarko Ano Češnovarjevo zastopala našo skupino letos na glavnem zboru Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, mi je dolžnost, da podam kratko poročilo o tam sprejetih sklepih. Pred vsem se želi, da naj bi delavstvo o svojih težnjah delavsko časopisje obveščalo. V nekaterih skupinah imajo tiskovne odseke, ki se posvetujejo o tem, kaj da naj se strokovnemu glasilu poroča. Prav bi bilo, da se kaj takega primerno našim razmeram tudi pri nas ustanovi. Občni zbor je nadalje sklenil, da se uvede še en plačilni razred. O tem je že in bo še »Glasnik« obširneje poročal. Želeti je, da tisti, ki žele več dobivati in plačevati, to naznanijo zaupnikom in zaupnicam. O delovnih razmerah so vsi delegati in delegatnje naglašali, da se od delavstva vedno več dela zahteva.

Splošno se je tožilo, da stroji veliko slabše delo izvršujejo, kakor z rokami in da se ogromne množine škarta na škodo erarju proč zmečejo. Ker je glavni ravnatelj izjavil, da se bodo mogle plače šele 1. julija 1916 trajno urediti, je nujno potrebno, da delavstvo že zdaj stavi svoje zahteve glede na pravičnejšo ureditev plač. Pred vsem se mora-jo pravičnejše urediti plače delavcev, a tudi plače delavk se morajo izboljšati že zato, ker nalaga stroj delavkam večjo množino dela, ne da bi zato plače bili izboljšani.

V Sacu so prosili, da bi glavno ravnateljstvo v Gradežu paviljon za bolne tovarniške delavce napravilo, kar tudi mi toplo pozdravljamo. Za splošno manipulacijo se je centrali naročilo, da naj nastopi za to, da se delavstvo splošne manipulacije vsaj za dve stopnji višje pomakne.

Prosim moje poročilo vzeti na znanje.

Se odobri.

Poročilo blagajničarke tov. Ane Češnovarjeve je razvidno iz razpredelnice, ki dokazuje, kako modro in varčno da gospodari vodstvo skupine.

Soglasno se je nato izvolil sledeči odbor: Blejec Mici, Češnovar Ana, Debevec Ivanka, Kattauer Uršula, Krapež Marija, Novak Tomaž, Petrovčič Marija, Podboj Frančiška, Savenz Jožef, Sarc Marija, Varšek Matevž, Vidic Frančiška.

Skrivnost višnjavih listin.

Angleški: Filipino. Slovenski: Dr. J. K.

Pedro je bil, kakor že vemo, pri kapitanu Blackmerju za hišino. Izvršujoč svoje hišne dolžnosti je hodil semintja bos, torej brez šuma. Ota San se je v svojih nogovicaht ravno tako tiho gibala. Pedro je bil bister fant in precej zviti, kar je morda podedoval, ker je imel nekaj kitajske krvi.

Pedro je imel rad dobre smodke, kakor tudi kapitan. Dobro je vedel, kje so v kapitanovi pisarni. Zato se je splazil časih v pisarno in si pomagal in ravno tako brž odtegnil nazaj. Ta načrt se je čudovito izkazal.

Kapitan je bil nekega jutra pri delu ob višnjavih listinah, ko ga kapitan Craig z druge strani pokliče. Kapitan Blackmer naglo vstane in ko se ob ponovnem klicu zave, kaj je, odhiti pustivši svoj pult in mizo, pokrito s papirji, ki so bile med njimi najvažnejše višnjeve listine »dvojček«.

Pedro je imel to jutro slast po smodkah in se je zmuznil kot senca v pisarno, kjer je našel pošteno, dražestno Oto San pred seboj, ki je skrbno študirala višnjeve listine. Pedro se umakne brž nazaj. Oj, ko bi mogel vjeti to japonsko dekle pri kakem slabem delu. Kako bi se mu dobro zdelo,

ko bi to povedal »El Capitanu« in jo tako zadal.

Vedno so si orientanci različnih plemen v nasprotju in Filipinec, četudi reven in priprost, ima sebe za vzvišenejšega nad Kitajcem in Japoncem. V tem slučaju je bilo nasprotje morda še večje, ker je Ota San časih hotela zapovedovati služabnikom, zlasti Pedru.

Toda Ota San se ni ničesar dotaknila, malo je pogledala in se je umaknila, da je Pedro komaj ubežal, da ga ni videla.

Pedro je bil v zadregi. Ota San se ni ničesar dotaknila, ni nič vzela. Torej ni bilo ničesar, kar bi se moglo naznaniti El kapitanu. Toda zakaj je bila Ota San v kapitanovi pisarni? Pedro si ni mogel razjasniti vzroka. Molčal je in čakal in pazil med tem na Ota San natančno, skrbno, ne da bi za to vedela.

V kapitanovi hiši je bila vedno navada, da so imeli posli svojo siesta popoldne od dvanajstih do nekako tri četrti na štiri in ta navada se je pač vedno držala. Toda Pedro je prolomil staro šego.

Drugo popoldne svojega opazovanja je videl, kako pretkana Ota San zopet pridrska skozi sobo in skrbno pogleda skozi vrata v kapitanovo pisarno, potem se pa obrne kot blisk in ubeži s čudovito naglico. Kapitan je bil trdo za njo glede na čas, toda ne glede na razdaljo, ker se je že igrala z milo Lil

Gu' na stopnicah, ko jo je kapitan zagledal.

Potem se je zvršil dogodek z Lil Gu' in Ota San je hitela to naznaniti kapitanu. Pedro je videl, česar gospod ni, kako je Ota San bliskoma potegnila doli pregrinjalo, stisnila nekaj papirjev v svoje nedrije, pomedla listine z mize v široki koš, vrgla gorečo žveplenko noter in brž za prestrašenim očetom prihitela, kjer se je zgodila nečoda.

Vse to je videl Pedro in že je hotel naznaniti El' kapitanu, kako je vjel neljubo amah pri hudobnem poslu, pa zvitja natura ga je pridržala. Kaj je vzela Ota San in zakaj je vzela? To je moral zvedeti. In poteg tega je imel priložnost mučiti in trapiti japonsko dekle in navadna silpinska natura ima v tem silno veselje.

Ne; je sklenil; zdaj še neče povedati kapitanu. Počakati hoče, dokler Ota San zadosti ne izmuči in ne zve, zakaj je vzela papirje, potem pa slovesno razložiti, kar je videl, seveda z vsemi svojimi olepšavami.

Zvečer, ko je ničesar sluteča amah priskakala v kuhinjo po svojo priprosto večerjo — riž in ribo — stopi Peter k nji, in preden mu je mogla ubraniti, položi svojo roko na njeno nedrije. Papir zašumi spodaj. Ota San mu razdražena sune roko proč, toda preden je mogla kaj reči, jo vpraša strogo, z modrim pogledom:

»Kaj boš se temi papirji, ki jih imaš tukaj?«

Ota San naenkrat zapusti njen navadni mir. Pedro se pomenljivo zasmeja in nadaljuje z vedno večjo strupenostjo:

»Jaz Pedro sem videl, bonita senorita Japoneza, ko je vzela papirje z mize Senor kapitana. Ali ne? Kako je?«

Ota San je skoraj osupnila, toda brž je dobila svoje navadno obnašanje in smeja se prijazno zmagoslavstvenemu Pedru, zašepne:

»Da, sodiska. Pedro je videl Oto San vzeti nekaj papirjev. Da, bodi! Zdaj pa Ota San vpraša Pedra, ali hoče Pedro veliko denarja, much dinaro, da, sodiska?«

Ota san je zasopla, da je zacvilila.

Tu je bila nova reč Pedru v premislek. Ali hoče denarja? Ali ga res hoče? Petelinji boji niso zelo zanimivi, razen če ima kdo denar, da stavi na svojega petelina. Da, na vsak način hoče Pedro poslušati celo omraženo japonsko dekle, če mu more povedati, kako bi se dobilo zaželjenih pesov, seveda brez prevelikega telesnega truda.

Nato mu pove Ota San, da so papirji, ki jih je ukradla, vredni velike vsote denarja, in ker je Pedro hotel na vsak način vedeti, zakaj, je bila prisiljena povedati mu pod strogo tajnostjo, da ji bo njena domovina dobro plačala te papirje, kakor bi to storile tudi neka-

Državni in deželni poslanec dr. Krek, navdušeno pozdravljen z živio-klici in s ploskanjem, izvaja med drugim, da je pomen za ljubljansko tobačno delavstvo v tem, da je združeno s tobačnim delavstvom v drugih tobačnih tvornicah po Zvezi, ker je glavno ravnateljstvo tobačnih tvornic na Dunaju in ker se Zveza res zavzema za koristi tobačnega delavstva. Ta reč se je izkazala, Zveza je storila svojo dolžnost in je dokazala, da ima smisel tudi za naše skupne stvari. Tudi krščansko socialna stranka se je po svojih poslancih zavzela za koristi tobačnega delavstva. Osebito na Češkem izvoljeni poslanec dr. Jerzabek se toplo zavzema

za koristi tobačnega delavstva. Uspehi ne bodo izostali. Zdaj vse kaže, da bo nemška nestrpnost vedno manjša. Agitirajo še sicer nemški krščanski socialci za svoje nemštvo, a v boju so z nemškimi nacionalci in z vsenemci, zato morajo svoje nemško lice kazati. Kakor oni svoje nemško lice kažejo, tako tudi mi moramo svoje slovensko lice kazati. Dve veliki stranki bosta nastali med Nemci: socialno demokratska in kršč. socialna. V naši Zvezi niso samo Nemci, marveč tudi Lahji, Rusini, Poljaki in Slovenci. Govoru dr. Kreka so zborovalci navdušeno pritrjevali, naka je predsednik Savenz zaključil občni zbor.

Računski zaključek za l. 1913

avstrijske krščanske tobačne delavske zveze »krajna skupina Ljubljana«.

Prejemki	K	h	Izdatki	K	h
Blagajniški preostanek iz l. 1912	4647	62	Stanovanje	155	90
60.598 tedenskih doneskov a 30 h	18179	40	Uprava:		
42 pristopnin a 40 h K 16-80			Nagrade K 482 50		
4 pristopnine a 20 h —80	17	60	Pisarniške potrebščine 9-04	499	45
Obresti od vložnega denarja:			Poštnina 7-91		
V Ljudski hranilnici v K 9-11			Jubilej	21	—
V Ljudski hranilnici na			Podpore:		
Viču 22-45	31	56	Bolniška K 9254-98		
			Porodniška 1640—		
			Pogrebna 300—		
			Vojaskih vaj 20-88	11215	86
			Izredna K 161—		
			Dobrodelna 50—	211	—
			Zvezi odposlanih K 5766-64		
			Za rezervni sklad 167-50	5934	14
			Naloženo:		
			V Ljudski hranilnici v K 201-93		
			V Ljudski hranilnici na		
			Viču 471-75	673	68
			Blagajniški preostanek za l. 1914	4165	15
	22867	18		22876	18

V Ljubljani, dne 31. decembra 1924.

Predsednik:
Jožef Savenz l. r.

Blagajničarka:
Ana Čušnovar l. r.

Rudarsko nezgodno zavarovanje.

Vlada je s § 14. uveljavila od poslanske zbornice sprejeti načrt nezgodnega zavarovanja rudarjev, oziroma delavcev, ki spadajo pod zavarovanje po bratovskih skladnicah. V zmislu zakona se ima zasnovati posebna rudarska nezgodna zavarovalnica, slična splošnim krajevnim nezgodnim zavarovalnicam. To je bilo za rudarje nujno potrebno, ker nezgodno zavarovanje po bratovskih skladnicah z znanimi 16 kronami najvišje rente ni moglo vstrezati resnemu zavarovanju. V zmislu rudarskega nezgodnega zavarovanja bo znašala renta pri popolni poškodbi 60 % 300-dnevnega zaslužka, oziroma 300kratna dnevna bolniščina. Torej ako zasluži delavec dnevno štiri krone ali v 300 dneh 1200 kron, mora dobiti v slučaju popolne poškodbe 1200 × 60 = 720 K rente. V slučaju manje poškodbe se določa renta po višini poškodbe. Odškodnino, oziroma rento določa posebna komisija, sestavljena iz vseh treh oddelkov odbora. Zavarovalnino mora

plačati podjetnik sam. Pri odmerjenju rent ne sme biti ista nižja kakor ob 600 kron letnega dohodka. Ta določba varuje mladoletne in nepopolne delavce z nižjo plačo. Zavarovalnica sme z dovoljenjem ministrstva ustanoviti po potrebi podružnice. Odbor zavarovalnice je sestavljen kakor pri splošni nezgodni zavarovalnici iz treh vrst odbornikov, in sicer: iz ene tretjine delodajalcev, ene tretjine zavarovancev in iz ene tretjine nekakih strokovnjakov, ki jih imenuje vlada. Prva in druga tretjina se volita. Način volitev in število prisodnikov določajo po ministrstvu potrjena pravila. Istotako tudi višino prispevkov, ki jih seveda plačujejo podjetniki. Kakor je razvidno, bo prinesla zavarovalnica proti nezgodam rudarjem veliko olajšavo v slučaju nezgod.

Delavsko zavarovanje v Nemčiji l. 1913.

Na Nemškem je bilo leta 1912. zavarovanih za slučaj bolezni 14 milijonov oseb (vračunani so tudi člani rudarskih bolniških blagajn). Skupni dohodki bolniških blagajn so znašali 417.5 milijonov mark, od katerih je bilo samo doneskov članov 393.5 milijonov mark. Za invalidno zavarovanje se je leta 1912 vplačalo 731 milijonov tedenskih prispevkov, kar pomenja 284.5 milijonov mark dohodkov. Dovolilo se je 166.355 novih rent. Kot odškodnino, torej rent v enkratnem izplačilu, se je izdalo 178.5 milijonov mark. Država je prispevala 55 milijonov mark. Za zdravljenje so izdali zavarovalni zavodi skupno 23.5 milijonov mark. Čisto premoženje zavarovalnih zavodov je znašalo koncem leta 1929 milijonov mark. Pri poklicnih zadrugah za nezgodno zavarovanje je bilo leta 1912. zavarovanih 28 milijonov oseb. Ako se odračuna dvakratne zavarovance, jih je bilo okroglo 25 milijonov. Obrtno poklicne zadruge so izdale leta 1912. okroglo 165 milijonov mark, kmetijske 42.75 milijonov. Od tega odpade na odškodnine, všteti stroške za oskrbo poškodovancev v postavnem roku 154 milijonov. Rezervnih skladov so nabrale poklicne zadruge vsoto 356.5 milijonov mark.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Skupina Šturje — Ajdovščina. Shod naše skupine Šturje — Ajdovščina se je vršil v nedeljo, dne 26. t. m., ob 3. uri popoldne na vrtu gospoda Fr. Bančerja. Poročal nam je načelnik J. S. Z. deželni odbornik dr. Ivan Zajec.

Shod je vodil predsednik skupine. Prav v lepih in jedrnatih potezah nam je dr. Zajec slikal namen, delo in pomen strokovne krščan. organizacije in naloge, katerih se naša J. S. Z. zaveda in jih tudi izvršuje. Delo J. S. Z. ovirajo razne druge organizacije in stranke, ki si laste pravico do vodstva v socializmu, ki pa v resnici hočejo in delajo na to, da bi bil delavec zmiraj od njih odvisen in zatiran in vsužnjen. Med drugim je tudi omenil starostno zavarovanje, katero gre kljub oviram od strani socialnih demokratov in liberalnih judov veleindustrijev ali kapitalistov naprej. Omenil je, koliko so za to delale krščanske organizacije in še delajo, da se ta prekoristna naprava uzakoni. Tako je tudi razne druge važne reči za nas delavce omenjal in na srce pokladal. Ljudje so pozorno sledili celemu nad 1 uro dolgemu govoru. Koncem shoda je še lepo govoril preč. gospod Rejec, župni upravitelj iz Ajdovščine. Pozivljal je navzoče k vztrajnemu delu v smislu proizvajanj gospoda dr. Ivana Zajca in v smislu pravega kršč. duha in spodbujal na celokupnost delavstva, češ ne gledati od strani peščice organiziranih delavcev, kaj bodo le ti naredili, vse, vsi se organizirajte v J. S. Z. in in vsi tudi delajte po svojih močeh za skupni svoj blagor in delavstva sploh.

Iz Tržiča. V nedeljo je imela tukajšnja delavska bolniška in podporna blagajna sedmi občni zbor. Vseh članov je 472 rednih in 23 podpornih. Bolnikov je bilo 320. Vseh dohodkov ima blagajna 7165 K 25 vin. in stroškov 8215 K 42 vin. Skupno premoženje znaša 9464 K 41 vin. Ker se volitve vrše le na tri leta in je letos potekla triletna doba odbora, se je vršila nova volitev. Rdečkarji so pripeljali nekaj pristavešev, toda premalo. Z velikansko večino so zmagali naši kandidati, njim na čelu kot predsednik zopet gospod Karel Buch, ki vodi blagajno že 25 let z veliko vnemo in skrbjo. Njegovi skrbi se je zahvaliti, da ima blagajna lepo premoženje.

Z Goriškega. Le redkokdaj se kaj sliši v »Naši Moči« z Goriškega. Kakor da bi ne bilo na Goriškem nič delavstva! In vendar tvori lep del prebivalstva, posebno goriške okolice, ravno delavstvo. Najboljši dokaz zato je vedno naraščajoča socialna demokracija, ki je štela ob zadnjih deželnozborskih volitvah že lepo število glasov, ki pa bi bilo gotovo še večje, ko bi se ne vršile volitve ravno v poletnem času, ko je zelo mnogo delavcev v tujini. Delavstva je torej dosti in ga bo tudi vedno več, a po veliki večini je v socialno-demokratskem taboru. Soc. demokracija ne spi, temveč živi in se širi bodisi že na ta ali oni način. To je žalostno dejstvo, ki smo ga primorani konstatirati. A še bolj žalostno je to, da tega nekateri, ki bi bili poklicani temu odpomoči, ne uvidijo ter se sploh malo pobrigajo za delavstvo. Ko se je pred tremi leti ustanovila na Goriškem prva skupina J. S. Z., tedaj je bilo še nekaj navdušenja za to organizacijo. Ustanovila se je tudi druga, tretja in četrta in — pri tem je ostalo. Naprej se ni mogla širiti, kajti našla je premalo zaslombe pri goriški inteligenci. Ni bilo človeka, ki bi se vztrajno in uspešno zavzemal zanjo. Zato pa so tudi že ustanovljene skupine, še predno so se dobro okrepile, začele pešati in kmalu je ena popolnoma zaspala, druge pa komaj životarijo. Tudi primorsko okrožje, ki je imelo svoj sedež v Gorici, se je moralo preseliti v Trst. Ker so videli gospodje pri S. K. S. Z. v Gorici, kako se širi socializem po deželi, so sklenili na lanskem občnem zboru prirediti po deželi protisocialistična predavanja. Toda dosedaj se je ta sklep žalibog le malo vršil. Pa tudi če bi se priredilo še ne vem koliko takih predavanj, bi ne bilo po mojem mnenju s tem dosti pomagano, ako bi se istočasno tudi ne organiziralo delavstvo. Zakaj naše delavstvo potrebuje prej svoje stanovske organizacije, šele potem se lahko uspešno bori proti soc. demokraciji. Tako organizacijo pa nudi dosedaj edino J. S. Z. Zato bi bilo želeli, da naša goriška inteligenca posveti v bodoče večjo pozornost tej važni organizaciji, da se ta razširi in udomači tudi na Goriškem, kakor se je udomačila že drugod.

Prijatelj delavstva.

Slovenski železničar.

»Prometna zveza« v novejši dobi. Dne 19. t. m. se je vršila v Inomostu konferenca voditeljev in zastopnikov skupin in vplačilnic cele Tirolske dežele. Sklicatelj Kösler, predsednik inomoške skupine je ob otvoritvi radostno konstatiral, da so zastopane nemške in laške Tirole po voditeljih samih ali pa po odposlancih, od štirih strani pa

da so došla pisma, s katerimi se člani izrekajo, da pritrdijo vsem sklepom konference, prav posebno pa, da naj se vrši takoj izredni občni zbor »Prometne zveze«. Kot gostje so se udeležili konference deželni poslanec Kenerknecht in tovariš Eihler z Dunaja. Centrala, dasiravno pravečasno zaprosena, ni poslala zastopnika. Kenerknecht in Eihler sta v znesenih besedah dokazala zlorabo »Prometne zveze« v politične namene »Nemškega centra« in nezaslišano centralno finančno upravo centrale. Mirovni predlogi centralno odborniške večine so se označili kot neodkritosrčni. O predsedniku Teiferju se sedaj izve, da se je svoječasno izrazil, njemu je za mandat samo iz ozira na dijete. Ta njegov izrek se mu je takrat dokazal pred sodnikom in sedaj ga s svojim postopanjem še sam potrjuje. Odposlanci, ki so zastopali skupno 1000 tirolskih članov, so enoglasno sklenili zahtevo, da se ima neodložljivo izredni občni zbor vršiti, da Teifer z njegovim priveskom brezpogojno odstopi in se izvoli nov centralni odbor. Značilno je za centralo tudi to, da je doposlala vsem tirolskim skupinam in plačilnicam nek cirkular, s katerim je hotela sklicano konferenco preprečiti. Ali ne dokazuje to slabo vest?

× × ×

Kunst, ki ne bo nič pomagala. »Železničarski Glasnik« je v svoji zadnji številki prinesel na čelu neko izjavo, gotovo v dobrih mislih, da je sploh nikdo bral ne bo, ker drugače bi moral pač vedeti, da na takem limu ne bo noben ptič obvisel. Roti se namreč, da je »Prometna zveza« bila in in ostane »po pravilih nepolitična krščanska organizacija«. To je neovrgljivo in do danes še nikdo ni trdil, da »pravila« kaj drugega trde, ampak delovanje centralnega odbora se kritikuje, ker isto ni nepolitično in ne nestransko, temveč pripraga judoliberalnega »Nemškega centra«. Slovenski železničarji, ki imajo kaj narodnega čuta in moške časti v njih srih, bodo dali na to primeren odgovor v obliki složnega prestopa v Jugoslovansko Strokovno Zvezo.

Načelstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze je povabilo ljubljanske člane »Prometne zveze« za dan 30. aprila leta 1914 ob pol 8. uri zvečer na važen razgovor v Rokodelski dom. Govorili so gospodje deželni odbornik in predsednik J. S. Z. dr. Zajec, deželni odbornik dr. Vi. Pegan in glavni tajnik J. S. Z. dr. Mohorič. O uspehih poročamo v prihodnji številki »Naše Moči«.

»Prometna zveza«, oziroma njen dični predsednik g. R. Teifer je razposlal voditeljem skupin in plačilnic pole, na katerih naj bi člani s podpisi izjavili, da so proti sklicanju izrednega občnega zbora. Iz poziva odseva jasen strah pred vesoljno sodbjo, ki je že izrečena in čaka samo le še izvršitve. Upamo, da ga ne bo voditelja Slovenca, ki bi tukaj zlezal pod klop, ampak tiste pole bodo vsi pometali v peč. S polami vred so prejeli voditelji tudi računski zaključek za dobo od 1. septembra leta 1913 do vštete 28. februarja 1914, iz katerega je razvidno, kako se gospodari z denarjem. Tukaj omenimo samo, da se je revnim in Bog zna kako potrebnim in koliko časa čakajočim članom nakazalo samo 1010 K podpor, dočim znašajo agitacijski stroški — dijele centralnih odbornikov — 2474 K 21 vin. in stroški sej 1092 K. O drugih izdatkih in o tem, da znaša premoženje organizacije okoli 9000 članov po tako dolgoletnem obstanku samo 3947 K 54 vin., naj preiščujejo cenjeni tovariši sami in prišli bodo do zaključka, da vlada v »Prometni zvezi« slabo gospodarstvo. O slabem gospodarju pa se ne more reči, da bo za svoje ljudi kaj uspešnega storil, torej prayimo mi: Gospodje Nemci, kar najboljšo se imejte med seboj — brez naših prispevkov. Namen in pomen »Prometne zveze« nam je sedaj dovolj jasen, zasvitalo se je in našli smo pravo pot do zaželjenega cilja.

Nečujvena nakana c. kr. državne železnice. Sliši se kakor bajka tisoč in ena noč in vendar je stvar do skrajnosti resna. Že dalj časa sem se govori in piše o pocenjenju uprave c. kr. državnih železnic. Slutili nismo cel čas nič dobrega, ker le predobro nam je znano, kako se take naredbe izvršujejo, namreč stopnjice se pometajo vedno od spodaj navzgor. Namesto, da bi se odpravilo nepotrebno število svetnikov in sličnih pijavk, se začne štediti vedno tam, kjer je najmanj umestno, pri delavcu in pri nižjem sloju uslužbencev. C. kr. železniško ministrstvo je upostavilo posebne komisije, ki naj bi študirale, kako bi bilo mogoče obrat poceniti. Gospodje so s študijami pri kraju in žrtve vsega naj bi bili prožni strežaji, ki že zdaj vzdihujejo pod bremenom prenaporne službe. Koliko želja, pro-

tere druge države — posebej je imenovala eno, ki je pa tu nočemo omenjati.

Pedro je rekel, da hoče molčati, če mu da Ota San vsoto, za katero se pogodita; toda ko je šel spat, mu misel ni mogla od ukradenih papirjev. Bil je zvit in ko je tuhtal, se mu je rodila drzna misel. Zakaj naj bi pustil, da bi ta zoprna Japonka dobila cel kup denarja, med tem ko bi on, Pedro, ki je mnogo odličnejša oseba, stal pri strani z drobno vsotico, katero bi mu hotela dati. Zakaj ne — da, narediti se da, zakaj ne bi dobil višnjevih listin, jih sam prodal in dobil ves denar? To je bila misel, njega vredna. To se mora zgoditi. In tudi se je.

Ponoči, ko je bila vsa hiša v spanju, je lezel Pedro tako tiho skozi sobe, da ga nihče ni mogel slišati, tudi ko bi bedel. Natančno je vedel, kje leži Ota San ob postelji Lil Gu'l. Japonci nimajo vsi lahkega spanja in Pedru se je posrečilo vzeti listine izpod Ota Saninega krila, ne da bi jo zbudil. Pedro je bil pač orientalec spretnih prstov in oči, ki vidijo v temi.

Če je ta povest resnična — in tisti, ki se jih je najbolj tikala, so jo verjeli — potem se da misliti, kako je bilo v kapitanovi hiši jutraj. Kapitan je bil gotov, da so bile listine pokončane. Ota San je gotovo listine takoj pogrešila. Vedela je, kdo jih ima, in tudi Pedro je vedel, da to ve. Toda vedel je dalje, da se smehljajoča Ota San ne bo drznila kaj povedati.

šenj in resolucij se je že napisalo in predložilo za odmero 16urne službe in 16urnega počitka, in sedaj naj se to reši na ta način, da se prožne strežaje sploh kot nepotrebne odpravi. Na progi Jesenice — Trst je sedaj okrog 170 prožnih strežajev in to število se namerava skrajšati, oziroma prekrpati v okrog 50 progoobhodnikov, kojih žene pa naj bi prevzele službo pri prečnicah, deloma pa tudi prožni delavci. Okrog 100 družinskih očetov jadra v negotovosti, kam jih bo uprava porinila. Da se hoče žene in družinske matere ukleniti v službo, je nezasišana surovost; žena in mati spada v hišo k ognjišču in otročičem, tam je njen delokrog. Usojamo si široko javnost opozoriti in vprašati, kje je varnost prometa, če bodo žene opravljale službo ob prelazih pri zavornicah. Ne rečemo, da niso sposobne, ampak poudariti moramo z vso odločnostjo, da spada v železniško službo kar najpopolnejša oseba, ne pa telo, kojega duh in misli so doma pri družini. Da bo kazni kar deževalo, na to bomo pripravljene, ker predobro nam je znana tozadevna radodarnost naših brihtnih predstojnikov. Ali bodo morda odsotni možje odgovorni zase in za ženo? Seveda da! Na ta način je tudi doseženo, da niti mož ne more biti zbran na svojem mestu. Komu pa ne bodo uhajale misli tja domu k nenadzorovani deci. Sicer je ta sistem že star, ampak obstoji samo na progah z manjšim prometom, ne pa tam, kakor pri nas, koder vozi na dan po 45 do 50 vlakov. Človek bi mislil, da se ta predpotopna upeljava spravi s površja, ne pa razširja, a čuvaj obrača, uprava pa obrne. Če je bilo do sedaj potrebnih 170 čuvajev in sedaj naenkrat jih zadoštuje samo tretjina, človek ne zapopa-de ali se sedaj neumnost neha ali pa šele začne. Kani se pa še druga nezasišanosť. Za slučaj namreč, če ne bi bilo dovolj sposobnih žena na razpolago, namerava se možem podariti nagrada 18urne službe z 9urnim počitkom. Po tem načrtu bi se prištedilo na imenovanj zopet kakih 20 mož. Da je pri vsem tem varnost prometa na vagi, smo že omenili, ostane nam še pribiti, da čaka prožne delavce, iz kojih se sedaj prožni strežaji rekrutirajo, žalostna brezupna bodočnost. Niti do prožnega vzravnalca se bo težko kdo povspel, ker se namerava ta služba opravljati s provizoričnim osebjem. Neobhodno in nujno potrebno je, da posežejo prizadeti pravočasno po primernem protistrupu. Hrvaško - slovenski državno-zborski klub ima že tozadevno spomenike v rokah; upamo, da le-ta ne bo preslišal klical njegovih somišljenikov, slovenskih železničarjev. Vsem tistim, ki se nimate kam zateči, pa kličemo: Tovariši, vstopite v naše vrste, da mogočno stopimo v bran proti izkoriščevalcem.

Južna železnica je obelodanila statut za delavske odbore. Na vsaki postaji, kjer je večje število delavcev, volijo isti iz svoje srede šest odbornikov in šest namestnikov, kojih naloga je želje in zahteve delavstva posvetovati ter predložiti predstojnikom. Sociji so seveda že povsod na nogah, da dobe te odbore popolnoma v svoje kremplje in težkega dela ne bodo imeli, ker člani »Prometne zveze« z njihovo judoliberalno centralo vred dremljejo. Ne vemo, kako bo kaj rdečim odbornikom ugajalo določilo, da naj bodo člani odbora ostalemu delavstvu vzor pridnosti in lepega vedenja, ravno na marljivost pa sodrugi nimajo veljavnega patenta. Rodel manšeti in zlikan ovratnik in vrhu tega še tako pomembno dostojanstvo, to se ne vjema dobro.

O ženskem gibanju.

Nedavno je predavala na Dunaju o ženskem gibanju na Angleškem miss Silvijia Pankhurst, hči voditeljice angleških sufražetk Emeline Pankhurst. Ker je njeno predavanje deloma zelo zanimivo in tudi poučno, ga navajamo v glavnih obrisih. Kakor poročajo listi, je miss Pankhurst na videz zelo simpatična dama, ki se je pa v svojem predavanju izkazala tudi kot zelo bolevito. Res je, da hočejo doseči sufražetke na Angleškem enako pravico žensk z moškimi z nasiljem. To dela ravno žensko gibanje na Angleškem nekoliko nesimpatično, kajti vsaka sila rodi odpor, kar je umevno, zlasti če, ako se z uničevanjem obkekoristnih naprav hoče doseči uresničenje svojih zahtev. Sicer si pa naše čitateljice lahko iz naslednjega napravijo lastno sodbo.

Mis Pankhurst je na Dunaju pred tisočglavo množico pričela svoje predavanje z naslednjimi besedami: Čuli ste mnogo o angleških sufražetkah in čuli ste tudi, da store mnogokrat kaj takega, kar ljudje navadno ne delajo. Ho-

čem pojasniti, zakaj smo prišli do bojne metode, ki jo mnogi zavračajo, ker ne poznajo vzrokov našega gibanja in ker ne vedo, kako je do tega prišlo. Me se borimo za boljše gospodarske in politične razmere, a volilna pravica je edino sredstvo, s katerim moremo to doseči in priti do civiliziranih. Vprašam le, kaj bi storili danes možje, ako bi se jim vzela volilna pravica? Ali bi ne protestirali z vsemi sredstvi proti temu? Vzroki našega boja so predvsem v gospodarskih razmerah. Pičli dohodki ženske niso v nobenem razmerju s tem, kar dobivajo moški. Drugi vzrok pa je umrljivost otrok, ki se grozno širi na Angleškem. Na Angleškem zasluži mož 25 šilingov na teden, medtem ko ženska nikdar ne doseže več kot 7, 8 ali 10 šilingov. Grozne so razmere v vzhodnem delu Londona, kjer dostikrat žena niti toliko šilingov ne dobi, kolikor ima otrok, ki jih mora rediti in mora pogosto zraven vzdrževati še moža.

Slovite irske čipke, ki jo povsod tako radi kupujejo, se plačujejo v Belfastu delavki po 2, 3 ali 6 šilingov. Nekeč je prišla k njej mlada delavka z razpokanimi in razrezanimi rokami, ki je morala za 4 šilinge na teden izdelovati žičaste krtače. Mlade ženske, ki delajo v tovarnah in postanejo matere, izkazujejo večjo umrljivost otrok kakor v večini drugih evropskih držav. V predilnicah morajo delati za 5 do 6 šilingov na teden in njihovo prehranjevanje je tako nezadostno, da jim mnogi delodajalci dele iz same dobrote mleko, ko pridejo ob 6. uri zjutraj na delo. Lahko si je predstavljati, kako izgledajo otroci, ki jih rede take ženske. Na svet pridejo bolni ali pa umro predčasno. Res težko je živeti s 7 šilingi na teden. V Belfastu, ki je trdnjava protestantovskega angleškega konservatizma, je nešteto družin, ki stanujejo po dve v eni sobi, v smradljivih luknjah. In pri vseh teh bednih razmerah je seveda mogoče, da prireja sir Edvard parade s svojimi ulstrskimi prostovoljci, za katere so bili v trenutku na razpolago milijoni, da so si nabavili puške, medtem ko se čipkarice v Belfastu mučijo v tovarnah od jutra do mraka za sramotno nizke plače.

Miss Pankhurst je nato govorila o najzlastnejšem poglavju londonske kronike, o zapeljevanju in posiljevanju mladoletnih deklet v Londonu, v katerem je nad 80.000 prostitutk! Navedla je slučaj treh 16letnih deklet, ki so bile zapletene v nek sramoten dogodek v nekem hotelu. Prišle so pred sodnika, njihova imena so bila debelo tiskana v listih, bile so raznamovane za vse svoje življenje in ruinirane. Z moškimi pa, ki so bili za celo stvarjo, pa se je postopalo kot z gentlemani. Njihova imena se niso zvedela in kaznovana so bila — zaradi tajne prostitucije — samo dekleta. Kajti na Angleškem je dvojen zakon za moške in za ženske. In ko je žena, katere mož je zaslužil 2 funta na teden, a ji dajal samo dva šilinga za življenje, šla k sodniku in rekla: »Gospod, kaj naj storim, da bom mogla živeti s svojimi šestimi otroci?« — je zmajal sodnik z rameni in dejal: »Jaz ne morem ničesar storiti.«

Tudi ločitveni zakoni kažejo, kako je ženska zapostavljena. Ako mož goljufa svojo ženo, sme to delati tako dolgo, dokler se mu nič ne dokaže, kar pa je združeno s težkočami. Če pa ženska samo enkrat greši, se jo zaznamuje za celo življenje, spodi proč in mož ni niti dolžan, plačati ji samo en vinar. Žena se sploh ne more rešiti svojega moža, tudi ako ravna mož ž njo brutalno, ker so ločitveni stroški zelo veliki.

Predavateljica je nato opisovala zgodovino gibanja angleških sufražetk. Njen oče je zbral od leta 1865. tri milijone podpisov za žensko volilno pravico in izročil tozadevni poziv zbornici. Leta 1885. je bil zakonski načrt o ženski volilni pravici sprejet v drugem branju, v tretjem pa je bil odklonjen. Tudi drugič nekoč je došlo tako daleč. Liberalci, kakor konservativci so obljubovali, a svojih obljub nobena stranka ni držala, ker je bila spodnja zbornica prepričana, da bo ena stranka zaradi ženske voline pravice vedno trpela škodo.

Zakaj se borimo? Povsod na Angleškem so bile reforme dosežene le z upori in revolucijami. To je bilo leta 1832., ko je izbruhnila revolucija na Škotskem in v Walesu, leta 1882. so v Bristolu zažgali možje mestno hišo in napadli ječe in leta 1887., ko se je šlo za izboljšanje volino pravico moških, ni bilo mnogo drugače. Ženskam pravijo, da politično še niso dovolj zrele. Dobro, me hočemo pokazati, da moremo zasledovati isto taktiko kot moški. Ko smo pričele leta 1904. z našim gibanjem, je bilo na mednarodnem kongresu sufražetk samo 600 poslušalk. Leta 1905. je šla mrs. Pankhurst (mati predavateljice) v parlament. Sprejeli so jo ljubez-

njivo, vodili jo okoli in ji ponudili čaj. Ko pa je mirno rekla: »We want votes for women« (»Me hočemo žensko volilno pravico«), niso hoteli ničesar več o njej slišati in so jo kmalu odslovili. L. 1905. se je pričelo militantno gibanje. Na nekem zborovanju, ki ga je sklical sir Edvard Grey in na katerem je lahko vsakdo govoril, sta stavili mrs. Pankhurst in miss Ana Kenna nenadoma vprašanje: »Ali hoče dati liberalna vlada ženska volilno pravico?« Zaradi tega so ju aretirali in vrgli v ječo. Leta 1907. smo si izprosile sprejem pri premiernem ministru, da razpravljamo ž njim o našem vprašanju. S koščkom papirja oborožene smo se bližale parlamentu. Dva tisoč policajev peš in na konjih se nam je postavilo nasproti. Rekle smo, da imamo pravico, poiskati premiernega ministra in mu predložiti naše želje. Jezdeči policaji pa so zdirjali proti ženskam, ki so popadale na kolena pred konji. Borile smo se od 3. ure popoldne do 2. ure ponoči. Sedemdeset žensk so takrat zaprli. Tako se je pričelo militantno gibanje.

V ječi ravnaajo z ženskami kakor z najnavadnejšimi zločinci. Triindvajset ur smo bile v ječi, eno na prostem in od te četrt ure v cerkvi. Zajtrk je obstojal iz kruha in vode, kosilo iz kruha in vode, večerja iz kruha in vode. In tako smo pričele prvikat s stradalno stavko. Kmalu nato pa so nas začeli s silo hraniti. Kako se to vrši? Zdravnik pride in igra se prične. V nos napeljejo cev, glavo vpognejo nazaj in potem vlijejo skozi cev eden ali dva litra neke mrzle tekočine v vnate sluznice. Bolečine so grozne. Človek misli, da mu bo razneslo glavo. Šele, ko je »kaznjene« napol onemogel, odnehajo od te torture. Bile so ženske, ki so po takem nasilnem prehranjevanju čez nekaj časa umrle. Ako se to prehranjevanje ne vrši dovolj previdno in če pride hrana slučajno v pljuča, more smrt takoj nastopiti.

Od takozvanega »črnega petka« nadalje, ko je prišlo do sramotnega boja za ves angleški narod, smo se borile z vsem mogočim orožjem. Omenjenega dne so tako zlostavljale ženske, da so tri umrle na cesti, četrt pa je bila smrtno ranjena in je umrla naslednjega dne. Od tega dne nadalje smo pobijale okna, razbijale poštna nabiralnike itd. — od tega dne nadalje smo krenile isto smer kot moški.

Vlada je storila vse, da bi gibanje zatrla. Prepovedali so nam shode, jemali svobodo govora, kar si niti delavci ne puste dovoliti. In zato stoje tudi delavci na naši strani. Moj namen je, govoriti k delavskim ženam. In tako se zgodi, kadar pridem iz ječe, da me čakajo na cesti uboge delavske žene in dekleta ter me sprejmo domov. In potem moram zopet govoriti na kakem shodu, na katerem se ljudje bore s policaji, ki me hočejo zopet aretovati. Tako raste vpliv sufragetkega gibanja med delavci po celi deželi.

Gibanje za žensko volilno pravico je silno narastlo. Sedaj obstoječe vsakovrstne organizacije za žensko volilno pravico, gledaliških igralk, pisateljic, učiteljic, katoličank, anglikanov, moških in ženskih slušateljcev na univerzah itd. Vsi so poslali peticije na parlament in med vsemi vlada velika solidarnost. Ako se nam predbaciva, da uničujemo tujo lastnino, odgovorjamo na to: Raje uničiti lastnino, kakor človeka, kakor da bi mirno gledali, kako se uničijo otroci in žene, kako morajo ženske za malo plačo opravljati dela, ki bi se jih moški nikdar ne lotili. Mož, ki uganja politiko, hoče napraviti Marriero. Me pa hočemo, da bodo ženske, ki pridejo za nami, živele boljše življenje in da bodo otroci imeli boljše prehranjevanje kot otroci sedanje generacije. Zato hočemo, da pridejo ženske do vlade, do moči. Me sufragetke čutimo, da je to največji boj sedanjega časa. Zato smo ponosne, da nas zapirajo in rade sprejemamo to mučeništvo. V deželi, kjer je toliko bede, je življenje vredno našega cilja.

× × ×

Kaj naj rečemo k temu mi? Rešitev vsakega socialnega vprašanja, ako hoče biti trajna, je le v krščansko katoliški morali, ki določa vsakemu človeku svoje pravice. Ves krščanski socializem sloni pravzaprav na Kristusovih besedah: »Ljubi bližnjega kot samega sebe« in le v izpolnjevanju teh besed temelji boljša bodočnost človeške družbe. To pametnemu in poštenemu človeku popolnoma zadostuje. Poročali smo o navedenem govoru angleške sufragetke zato, da spoznajo naši bralci bistvo ženskega gibanja na Angleškem, o katerem se po listih piše toliko senzacionalnega. Razpravljati bi se dalo o njem mnogo, marsikaj je dobrega v njem, a marsikaj se tudi ne more odobravati. Iz vsega tega gibanja pa raz-

vidimo, da v državi, ki ima ogromne posesti v vseh delih sveta, ki ima najbolj razvito trgovino in industrijo, vlada tudi največja beda poleg najbolj oblastnega kapitalizma.

Kapitalistična požrešnost vzrok vojski.

Med Zedinjenimi državami severne Amerike in Mehiko je izbruhnila takozvana »mirna vojska«. Združene države so si namreč osvojile, oziroma so zasedle dve važni postojanki Veracruz in Tampiko ob meksikanskem primorju. Vzrok temu navajajo žaljenje ameriškanske zastave. V resnici je pa vzrok popolnoma drugi. V obližju Tampike se nahaja ogromna množina petroleja, katerega se hoče polastiti ameriškanski trust. Vsemogočni ameriškanski kapitalizem je z vsemi sredstvi skušal doseči svoj namen in je izrabil kljub »baje miroljubnemu predsedniku Wilsonu« vsa sredstva v doseglo namena. Ameriškanske ladje so iz miroljubja bombardirale Veracruz in vojaštvo je zasedlo nepriljavljeno mesto. Istotako se je dogodilo s Tampiko. Sedaj se nahaja Amerika v hudi zagati, iz katere bo težko častno izšla brez vojske. Mogoče je pa tudi, da bo morala Amerika vleči — ta kratko, kljub močni mornarici. Ta dogodek kaže, kako nevaren je dandanes kapitalistični zistem svetovnemu miru. Za navadni rop se žrtvuje blagostanje milijonov državljanov, ki bi sicer mirno in zadovoljno živeli. Toda kapitalistični volk ni nikdar sit in se dandanes ne zadovoljuje več z izkoriščanjem slabijih, marveč zahteva tudi človeške krvi in zopet krvi, da si prenapolni žepe in žlodec. Brez dvojle bo ameriškanska vojska v sedanjih razmerah tudi globoko vplivala na gospodarske razmere v Evropi. Največjo težo bo seveda zopet nosil delavski stan.

Okno v svet.

Zavarovalnice. Privatni kapital je gospodar glede na zavarovanje. Samo delavsko bolnišnico in nezgodno zavarovanje ni v njegovih krempljih. Par deželnih zavarovalnic proti požaru in toči in nižjeavstrijska za življenje ne more podreti te mogočne kapitalistične stavbe, ki splošno izmed vseh podjetij povprek največ nese. Tudi lanskotako leto so zavarovalnice beležile velike dobičke. Zavarovalna družba »Donau«, da povemo samo en zgled, je svojim delničarjem dala za minolo leto po 14 odstotkov dividende. Tudi v Avstriji mora prodrati misel, ki je že obveljala v Italiji, da se vse zavarovanje izloči iz zasebne špekulacije in da ga prevzamejo država in dežele.

Ameriške ženske v boju proti alkoholu. Dne 7. aprila so v državi Illinoisi prvikat volile ženske. Samo v Čikagi je bilo vpisanih v volilne imenike 217 tisoč 500 žensk poleg 455.000 moških. Nad 80 odstotkov žensk se je poslužilo svoje glasovalne pravice, medtem ko se je moških udeležilo volitev samo 70 odstotkov! Torej je več politične zrelosti pri ženskah kot pri moških! Osem žensk je proglasilo kandidaturo za važna mesta na magistratu in z velikim zanimanjem se je pričakovalo uspeha volitev. V drugih delih države ima še kakih 50.000 žensk volilno pravico. Na dan volitve je bilo v volilnih lokalih ves čas živahno gibanje in kljub hudemu dežju se ženske niso dale odvrniti, da bi se ne poslužile volilne pravice. Toda v mestu Čikagi so vse ženske, ki so kandidirale na volilna mesta v občinskem zastopu, propadle z znatno manjšino. Izven Čikage pa so ženski glasovi dosegli, da so prišli do veljave abinentje in temperenčniki, ter da se bode moralo v malih mestih in krajih zapreti kakih tisoč gostiln, ki so prodajale alkoholno pijačo. Izmed distriktov, v katerih je bilo že pred volitvami prepovedano prodajati alkoholne pijače, se ni nobeden izneveril temperenčnemu gibanju in so se mnogokje izrekle za abinentce tudi nadaljne občine. Ne glede na mesto Čikagi je kakih 70 odstotkov žensk glasovalo proti prodajanju alkohola.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v New-York

francoska prekmorska družba.

Voljavne vozne liste (Sifkarto) za francosko linijo iz Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna pojasnila daje samo potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v hiši »Kmetijske posojilnice«.

ED. ŠMARD

PRAVI :FRANCK: KAVIN PRIDATEK

izboljša okus zrnate kave,
dá lepo barvo ter oni fini
okus, katerega zrnata kava
nikdar ne more nuditi.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, šipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovrta-
nikov, zavrtno, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predstiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Zdravniško
priporočeno **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po
poštnem povzetju K 4-80.

Edina
zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime **Sladin** in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Moč! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 6 zavojev
lekarne Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarinar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4.
V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tve-
dnj Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke.
— Perilno blago, četirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih
in širinah; potrebšine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznana nizke cene!

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
Sladin za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplivo
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avđust Drelse, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih cenah.
Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.

Najmodernejše podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane

dežnike in
solnčnike

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilijče, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih **100 kron čistih**
obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez **22 milijonov**
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.